

BILTEN

projekta Jačanje mreže Radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave

U ovom broju

O projektu
Jačanje mreže Radnih tela za
praćenje primene Kodeksa

Način rada i funkcionisanja
Radnih tela za praćenje
primene Etičkog kodeksa

Pritužbe građana
Strategija i etički kodeks

Republički odbor za rešavanje
o sukobu interesa
Radna tela za praćenje
primene Etičkog kodeksa
- saradnici na lokalnom nivou

Sporazum o saradnji SKGO
i republičkog Odbora za
rešavanje o sukobu interesa

Obuka za predstavnike
Radnih tela

Poseta Savetu za praćenje
primene Etičkog kodeksa
ponašanja funkcionera
lokalne samouprave u
opštini Vranje

Kako je počelo
Prva faza projekta

Radna tela za praćenje
primene kodeksa

O projektu

Jačanje mreže Radnih tela za praćenje primene Kodeksa

Nakon uspešno završene prve faze, tokom koje su u pilot opština osnovana, opremljena i obučena Radna tela, Vestminsterska fondacija za demokratiju i Stalna konferencija gradova i opština odlučile su da nastave saradnju tokom 2007. i 2008. godine.

Posle izazova uspostavljanja Radnih tela i početka njihovog funkcionisanja ukazala se potreba da im se nastavi pružanje podrške od strane SKGO i donatora i da se naglasak stavi na samu primenu Kodeksa.

Aktivnosti u drugoj fazi usmerene su na jačanje kapaciteta postojećih radnih tela, dalji razvoj i širenje mreže radnih tela i lobiranje za unapređenje zakonskog okvira za funkcionisanje odbora. Neke od aktivnosti već organizovanih u toku druge faze su obuke za članove radnih tela iz oblasti koje su oni prepoznali kao najvažnije, kontinuirana podrška u svrhu unapređenja struktura i funkcionisanja radnih tela, podizanje svesti i razvoj partnerstava sa medijima i nevladinim organizacijama. Ciljevi druge faze projekta su:

- Jačanje i razvoj sistema i procedura radnih tela i kreiranje jedinstvenog modela primenjivog u većini opština i regionu
- Unapređenje efektivnosti i efikasnosti radnih tela
- Jačanje zakonskog okvira za funkcionisanje radnih tela i dalja integracija u postojeće mehanizme kroz blisku saradnju sa relevantnim lokalnim i centralnim institucijama
- Poboljšanje položaja radnih tela u lokalnoj zajednici kroz jačanje saradnje sa opštinskom upravom i funkcionerima sa jedne, i izgradnjom poverenja među glavnim zainteresovanim stranama – odbornicima, građanima, nevladinim organizacijama, medijima, sa druge strane.

Tokom druge faze projekta aktivno je 6 radnih tela u opštinama: Vranje, Mladenovac, Arilje, Pirot, Šabac i Plandište. Predstavnicima radnih grupa sastaju se u svojim opštinama bar jednom mesečno, a jednom u mesec dana organizuje se i sastanak u SKGO. Na mesečnim sastancima u SKGO predstavnici Radnih tela daju kratak pregled aktivnosti koje su imali u prethodnom periodu, predstavljaju najzanimljivije ili najkompleksnije predstavke koji-

ma su se bavili i razmenjuju mišljenja o mogućnostima za postupanje u konkretnim slučajevima. Ovi sastanci su, takođe, i prilika da se sa projektnim timom u SKGO razmotre predlozi za podršku radnim telima, bez obzira da li se radi o obuci, poseti donatora, konkretnom slučaju za koji je potreban pravni savet ili slično.

Već je napomenuto da se radnim telima pruža podrška i kroz razne vrste obuka. Tokom maja 2007. kreiran je i distribuiran upitnik o potrebama za obuku i, na osnovu rezultata dobijenih na ovaj način, sačinjen je Plan treninga. Jula meseca održane su obuke na temu timskog rada, a tokom oktobra predstavnici radnih tela učestvovali su na obuci koja je bila posvećena proceduralnim pitanjima (komunikacija sa podnosiocem predstave, komunikacija sa subjektom predstave, šta dalje sa rezultatima i slično). Više o obuci održanoj u oktobru 2007. možete pronaći u posebnom tekstu u ovom Biltenu.

Projekat predviđa i lobiranje za donošenje zakonskih odredbi koje bi doprinele boljem funkcionisanju radnih tela. Saradnja sa relevantnim institucijama na republičkom nivou takođe doprinosi boljem funkcionisanju postojećih i širenju mreže i aktiviranju novih radnih tela u opštinama. Dobra saradnja sa Republičkim odborom za rešavanje o sukobu interesa krunisana je i Sporazumom potpisanim oktobra 2007. između SKGO i Republičkog odbora. Više o Sporazumu i njegovim elementima takođe možete pronaći u posebnom tekstu u Biltenu br 1. Promovisanje aktivnosti radnih tela koja već funkcionišu i modela struktura i procedura koje su se pokazale efikasnim, kao i diseminacija svih relevantnih podataka, publikacija i brošura je takođe zadatak ovog projekta s ciljem da se mreža radnih tela proširi, kao i da se ozbiljno uzme u razmatranje mogućnost da ova tela postanu zakonom obavezna. Projekat bi trebalo da bude priveden kraju do polovine 2008. godine, i za taj period planirana je studijska poseta Velikoj Britaniji, kao i velika završna konferencija na kojoj će biti promovisani rezultati projekta.

Jasmina Krunic Pasku

Način rada i funkcionisanja Radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa

Osnovna karakteristika moderne lokalne samouprave podrazumeva sposobnost lokalnih vlasti da upravljaju lokalnim poslovima u javnom interesu i u interesu građana koji su ih birali. U tom smislu, vrlo je važno poverenje građana koje je u proteklim godinama sveukupne društvene krize ozbiljno dovedeno u pitanje. Kada govorimo o poverenju građana, mi pre svega imamo u vidu i pitanje postojanja legitimiteta vršenja vlasti na lokalnom nivou. Istraživanja koja su do danas sprovedena pokazuju da je poverenje građana u institucije lokalne vlasti veoma malo. Na žalost, ne možemo se oteti utisku da demokratski izabrane lokalne vlasti, ni nakon šest godina od promene starog režima, nisu uspele da uspostave suštinsko poverenje između lokalne samouprave i građana.

Činjenica je da je u proteklim godinama došlo do vidljivog poboljšanja kvaliteta života u gradovima i opštinama, takođe postoje dokazi o rasprostranjenijoj praksi uključivanja građana u procese donošenja odluka na lokalnom nivou, međutim građani još uvek ne veruju u stvarnu opredeljenost predstavnika lokalne samouprave da vlast vrše isključivo u javnom interesu.

Stalna konferencija gradova i opština kao asocijacija lokalnih vlasti u Republici Srbiji, vodeći računa pre svega o interesima svojih članica, preuzela je inicijativu da se uspostavi i promoviše Kodeks ponašanja funkcionera lokalne samouprave. U tom cilju SKGO je na svojoj skupštini decembra meseca 2004. godine usvojila Etički kodeks ponašanja funkcionera lokalne samouprave i ponudila ga na usvajanje svojim članicama. Do danas, od 168 opština i gradova Republike Srbije, 148 je usvojilo Etički kodeks. Ovako veliki odziv jedinica lokalne samouprave za usvajanje ovog dokumenta pokazao je postojanje svesti u lokalnim samoupravama o potrebi izgradnje i jačanja poverenja građana u lokalnu vlast i istovremeno potrebu da se afirmiše nova politika odgovorne i funkcionalne lokalne vlasti u službi građana.

Međutim, postavilo se pitanje ko će i na koji način pratiti i vršiti kontrolu nad primenom i poštovanjem Etičkog kodeksa. Naravno, potpuno je bilo jasno da će bez organizovanog sistema praćenja primene Etičkog kodeksa ovaj dokument ostati mrtvo slovo na papiru. Svesna ove činjenice, SKGO je uz pomoć Ves-tminister fondacije za demokratiju iz Velike

Britanije pokrenula projekat formiranja radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa u jedinicama lokalne samouprave. U ovom pilot projektu predviđeno je učešće 10 pilot opština, međutim, iz razloga uvođenja privremene uprave, neblagovremenog imenovanja članova radnih tela i sl... u ovom trenutku aktivno je ukupno 5 radnih tela i to u sledećim opštinama: Arilje, Vranje, Pirot, Šabac i Mladenovac.

Odluku o obrazovanju radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa donele su skupštine gore navedenih opština. Ovom odlukom propisana je i procedura postupanja pred ovim radnim telima, koja ima izvesnih sličnosti sa upravnim postupkom, ali i svoje specifičnosti, budući, da za razliku od drugih vrsta postupaka krajnji ishod nisu sankcije već odgovarajuće mere propisane odlukom o osnivanju ovih radnih tela, tako da možemo slobodno reći da je odlukom o obrazovanju ustanovljen jedan specifičan postupak rada ovih radnih tela.

Kada govorimo o iskustvu u radu radnih tela, možemo slobodno da kažemo da su ta iskustva za sada siromašna, što je i za očekivati budući da ova radna tela postoje tek oko godinu dana. Dosadašnje iskustvo je pokazalo da je u opštinama u kojima je sprovedena efikasna medijska prezentacija rada radnih tela, interesovanje građana veće, odnosno da su građani vrlo aktivno počeli da se interesuju za njihov rad kroz postavljanje mnogobrojnih pitanja na javnim tribinama organizovanim u tu svrhu, ali i putem medija, pisama i sl. Drugim rečima, pokazalo se da je od velike važnosti kakav odnos radno telo ima prema građanima. Ona radna tela koja su aktivno krenula prema građanima uspele su da zainteresuju građane za svoj rad, a građani su iskazali spremnost da svojim aktivnim odnosom podrže rad radnih tela.

Iskustva u postupanju radnih tela

Pomenuli smo malopre da je iskustvo u postupanju radnih tela po predstavkama poprilično siromašno ali, ovde bismo dodali, i poprilično raznoliko. Primeri pokazuju da se pred pojedinim radnim telima, od osnivanja pa do danas, nije vodio ni jedan jedini postupak, odnosno da radno telo nije primilo ni jednu jedinu predstavku. U nekim drugim opštinama, radna tela su vodila i po nekoliko postupaka, a recimo Savet za praćenje primene Etičkog kodeksa Opštine Vranje do danas je vodio nekoliko desetina postupaka protiv funkcionera lokalne samouprave, JP i drugih ustanova. Kako objasniti ovakvu diskrepancu u radu radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa? Zašto u pojedinim opštinama nema, odnosno nije bilo

nikakvog interesovanja građana, za razliku od gore navedenog primera Opštine Vranje?

Po nama, razloge treba tražiti u različitom položaju ovih radnih tela, u njegovom sastavu, odnosno ljudima koji ga čine, ali i u stepenu političke podrške koju ova radna tela uživaju u strukturama rukovođenja lokalne samouprave. U onim opštinama u kojima je data jasna politička podrška i spremnost opštinskog rukovodstva da podrži rad ovih radnih tela imamo solidno stanje nasuprot opštinama gde je podrška rukovodećih struktura izostala ili nije bila odgovarajuća. Treba još jednom naglasiti da je za uspešnost rada ovih radnih tela od velikog značaja i njegov personalni sastav, odnosno od personalne strukture u dobroj meri zavisi i stepen poverenja građana u rad ovog radnog tela, u smislu da je ono u stanju da kroz postupak zaista nepristrasno i objektivno i stručno reši određeni slučaj eventualnog prekršaja Kodeksa od strane funkcionera lokalne samouprave. Praksa je takođe pokazala, da način prikupljanja predstavi od strane građana, pravnih lica igra bitnu ulogu u radu radnih tela. Ona radna tela koja su sandučice za prijem predstavi postavila samo u zgradi sedišta opštine, nisu imale veliki broj predstavi, naprotiv, više predstavi su primali putem pošte i to mahom anonimnih. Sa druge strane, ona radna tela koja su sandučice za prijem predstavi postavile na više mesta u gradu imale su znatno veći odziv građana, odnosno građani su pokazali veću slobodu u obraćanju ovim radnim telima. I ovom prilikom ističemo primer Opštine Vranje u kojoj je Savet za praćenje primene Etičkog kodeksa sandučice za prijem predstavi postavio na više mesta u gradu, što se pokazalo kao izuzetno dobro rešenje.

Takođe se kao dobro rešenje pokazalo i instaliranje sedišta radnog tela van zgrade sedišta opštine. Upravo ovakvo rešenje se pokazalo dobrim u Opštini Vranje gde je Savet svoje sedište organizovao van zgrade opštine. Sada građani bez zazora i neprijatnosti dolaze u sedište Saveta radi predaje podneska ili podnošenja predstave usmenim putem na zapisnik. Iskustva u radu radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa prikazana u ovom tekstu pokazuju da smo još uvek na početku jednog procesa i da će trebati puno napora i vremena da rad ovih radnih tela zaista zaživi u punoj meri. Budući da se radi o osetljivom društvenom pitanju, potrebna je jasna politička podrška i razumevanje opštinskih rukovodstava i političkih partija kako bismo se kroz rad ovih radnih tela efikasno suprotstavili i borili protiv nezakonitih i negativnih društvenih pojava na nivou lokalne samouprave.

Dragan Vujčić, dipl pravnik
Pravni savetnik SKGO

Pritužbe građana

Strategija i etički kodeks

Strategija i njeno ostvarivanje

Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije usvojena je u formi skupštinske rezolucije u decembru 2005. Taj akt, posle kratkog uvoda u kojem se govori o uzrocima i razmerama korupcije u Srbiji, sadrži 168 preporuka za dalje postupanje koje su razvrstane u nekoliko velikih oblasti (npr. „politički sistem“, „privredni sistem“, „javne finansije“, „učešće građana i civilnog društva“ itd.).

Tokom procesa usvajanja ovog dokumenta mogle su se čuti argumentovane kritike da u njegovoj izradi nisu na adekvatan način uzete u obzir specifičnosti lokalne samouprave. Tek naknadnom intervencijom proširen je naziv trećeg poglavlja Strategije, koje se u finalnoj verziji zove „Sistem državne uprave, teritorijalne autonomije, lokalne samouprave i javnih službi“. Međutim, većina preporuka iz tog poglavlja neposredno je vezana samo za „klasičnu“ državnu upravu, a u znatno manjoj meri za lokalne samouprave.

Dalja sudbina Strategije i njenih preporuka do današnjeg dana nije bila naročito blistava. Iako je trebalo da prođe znatno manje vremena za to, akcioni plan kojim su preporuke iz Strategije razrađene tako da obuhvate konkretne mere koje treba preduzeti kako bi se preporuke sprovele u delo, odrediti organe koji su nadležni za sprovođenje tih mera, rokove za njihovo izvršenje i utvrditi sredstva koja su potrebna radi realizacije, usvojen je tek posle godinu dana, krajem 2006. Usled specifičnih okolnosti tog trenutka (proces usvajanja novog Ustava, „tehnička Vlada“, neaktivnost Skupštine, novi izbori, teškoće u formiranju nove Vlade), praćenje sprovođenja zadataka iz Akcionog plana uopšte nije organizovano. Ima naznaka da bi to moglo biti učinjeno uskoro, ali je gubitak zbog ogromnog protoka vremena već veliki. Primera radi, Crna Gora, koja je posle nas krenula na put pisanja nacionalne Strategije, pre nekoliko meseci je već dobila prvi godišnji izveštaj o ispunjavanju mera iz akcionog plana.

Etički kodeks i Strategija

Sa stanovišta primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave, bez obzira na sve manjkavosti Strategije i Akcionog plana, u tim dokumentima ima puno toga zanimljivog i korisnog. U ovom tekstu ćemo bliže govoriti o samo jednoj od preporuka koja je posebno interesantna iz ugla gledanja tela koja prate primenu Etičkog kodeksa na lokalnom nivou.

Preporuka 84. glasi: Uspostavljanje mehanizama za prijavljivanje protivzakonitog i neetičkog rada državnih i javnih službenika i mehanizama za zaštitu osoba koje to prijavljuju. Autori Akcionog plana su predložili tri međusobno povezane prioritete mere za ispunjenje ove preporuke. To su:

1. Izrada standardizovanog formulara sa kovertom i adresom organa kome se prijavljuju protivzakoniti postupci javnih službenika
2. Obezbediti dostupnost formulara licima koja prijavljuju u samom državnom organu
3. Obavezno obaveštavanje lica koje je prijavilo o preduzetim merama

Ove mere moraju primeniti „svi državni organi“, što s obzirom na jezik Strategije treba tumačiti šire, kao da pojam obuhvata i lokalnu samoupravu i njene službe. Ostavljena je mogućnost da umesto državnih organa deo ovih radnji izvrši Organ nadležan za sprečavanje korupcije. Tu se mislilo na Agenciju za borbu protiv korupcije, nezavisni državni organ koji je trebalo da bude formiran istoimenim zakonom. Predlog tog zakona, upućen iz Vlade krajem 2006, nikada nije razmatran u Skupštini, i nije poznato da li će, kada, i u kom obliku biti ponovljen. Rok za ispunjenje zadatka bio je kraj ove godine, a od troškova su bili viđeni samo oni koji se odnose na štampanje formulara i koverata i poštanske troškove.

Iz ovog kratkog opisa može se videti da mehanizam za praćenje primene Etičkog kodeksa, koji je na inicijativu Stalne konferencije gradova i opština usvojen u desetak jedinica lokalne samouprave („model odluka o uspostavljanju radnog tela za praćenje primene Etičkog kodeksa“), predviđa mere koje su u nekim aspektima u liniji sa strateškim aktima za borbu protiv korupcije, a ponegde idu i ispred njih.

Razlike se mogu videti u sledećem: Tela za praćenje primene etičkog kodeksa prikupljaju pritužbe koje se odnose na rad funkcionera lokalne samouprave, ne službenika (mada se iz nekih pritužbi na rad službenika može jasno sagledati i odgovornost funkcionera koji tom službom rukovodi); postavljanje „kutija za pritužbe“ predstavlja pristupačan način za prijavljivanje onih postupaka javnih službenika i funkcionera koje građani smatraju nezakonitim, lakši za građane od „klasične pošte“. Dok su po navedenim pitanjima rešenja za praćenje primene Kodeksa superiorna u odnosu na ona iz Akcionog plana, na drugim mestima bi se, polazeći od mera iz Akcionog plana, mogle osmisliti nove aktivnosti tela koja prate primenu Kodeksa. Na primer, trebalo bi razmotriti ideju da se osim „kutija za pritužbe“ građanima u svim opštinskim institucijama ponude i formulari za prijavljivanje kršenja Kodeksa. Osim toga, obaveštavanje podnosilaca pritužbi o ishodu razmatranja tih pritužbi pred telom za praćenje Kodeksa trebalo bi da postane rutinska praksa postupanja tih organa.

Nemanja Nenadić, 22. septembar 2007.
Programski direktor „Transparentnost Srbija“

Republički odbor za rešavanje o sukobu interesa

Radna tela za praćenje primene Etičkog kodeksa – saradnici na lokalnom nivou

Zakon o sprečavanju sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija, kao prvi sistematski zakon u oblasti regulisanja sukoba interesa u Srbiji, stupio je na snagu 28. aprila 2004. Za sprovođenje ovog Zakona, osnovan je Republički odbor za rešavanje o sukobu interesa, 18. januara 2005. godine. Republički odbor za rešavanje o sukobu interesa je samostalan i nezavisan organ, čije su osnovne nadležnosti da donosi uputstva, propisuje obrasce i daje mišljenja za sprovođenje Zakona. Republički odbor vodi registar imovine funkcionera, odlučuje o tome da li je činjenje ili ne činjenje funkcionera prouzrokovalo povredu Zakona i, ako jeste, izriče propisane mere i vrši druge poslove određene Zakonom.

Jedna od obaveza funkcionera, koja proističe iz Zakona, je da Republičkom odboru dostavljaju izveštaje o imovini i prihodima svake godine, ali i dve godine po prestanku obavljanja funkcije. Poređenjem podataka iz izveštaja ili na osnovu prijave fizičkih i pravnih lica, Odbor može, ako za to postoje uslovi, da pokrene postupak radi utvrđivanja da li je funkcioner u toku vršenja funkcije, ili u kasnijem periodu, korišćenjem funkcije koju obavlja ili ju je

obavljao u prethodnom periodu povećao svoju imovinu ili imovinu sa njim povezanih lica.

Republički odbor je tokom 2005. i 2006. godine prikupio podatke o broju funkcionera na državnom, pokrajinskom i lokalnom nivou. Dok su podaci o broju funkcionera na republičkom i pokrajinskom nivou blagovremeno ažurirani, prikupljanje spiskova funkcionera na lokalnom nivou ostvarivalo se znatno teže i sporije. Uvid u statističke pokazatelje ukazuje na to da su republički i pokrajinski funkcioneri odgovorniji u izvršavanju ove obaveze u odnosu na kolege iz lokalnih samouprava. Naime, 95% republičkih i pokrajinskih funkcionera je dostavilo izveštaje bez pokretanja postupka, a malobrojni su oni koji ni nakon pokretanja postupka nisu dostavili izveštaj.

S druge strane, samo 66% od ukupnog broja funkcionera u lokalnim samoupravama dostavilo je izveštaje Republičkom odboru. Upravo zbog toga, Republički odbor nije zadovoljan ukupnim odzivom funkcionera da dostave tražene izveštaje. Među razlozima neizvršavanja ove obaveze je i nedovoljna informisanost funkcionera u lokalnim zajednicama. Republički

odbor je samostalno, ali i u saradnji sa Misijom OEBS u Srbiji i nevladinim organizacijama -Transparentnost Srbija i Evropski pokret u Srbiji organizovao tribine u lokalnim zajednicama na kojima je lokalnim funkcionerima predstavljen rad Republičkog odbora, ali su i predočene i njihove obaveze i načini njihovog izvršavanja.

Na osnovu pristiglih izveštaja o broju funkcionera, utvrđeno je da u Republici Srbiji ima oko 13.000 funkcionera koji podležu obavezni dostavljanja izveštaja Republičkom odboru. Najzad, trebalo bi pomenuti da su izveštaji najčešće dostavljeni u Zakonom propisanom postupku, ali i to da je izvestan broj funkcionera dostavio izveštaj tek nakon što je Republički odbor pokrenuo postupak. U 2006. godini Republički odbor je zbog povrede odredbi Zakona po raznim osnovima pokrenuo postupak protiv funkcionera na svim nivoima u 953 slučaja i izrekao 88 javnih mera.

Donošenje Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave i formiranje radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa, polovinom 2006. godine, primljeno je u Republičkom odboru sa odobravanjem i željom da se takva radna tela

Sporazum o saradnji SKGO i republičkog Odbora za rešavanje o sukobu interesa

U četvrtak, 25. oktobra 2007. godine, u prostorijama Stalne konferencije gradova i opština potpisan je Sporazum o saradnji između Stalne konferencije gradova i opština i Republičkog odbora za rešavanje o sukobu interesa. Sporazum su potpisali, u ime SKGO predsednik Predsedništva, gospodin Željko Ožegović, a u ime Republičkog odbora o rešavanju sukoba interesa, predsednik Odbora, gospodin Milovan Dedijer. Cilj potpisivanja ovog sporazuma je efikasnija primena Zakona o sprečavanju sukoba interesa, poštovanja Etičkog kodeksa ponašanja lokalnih funkcionera i praćenje primene Etičkog kodeksa. Dve strane su se, između ostalog, sporazumele da će kroz svoje aktivnosti sarađivati na sledeći način:

formiraju u što većem broju na lokalnom nivou. Republički odbor u formiranju ovakvih tela vidi saradnike u lokalnim zajednicama koji bi trebalo da doprinesu uspešnijem provođenju odredbi Zakona o sprečavanju sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija. Imajući u vidu da će se radna tela za praćenje primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave suočiti sa nizom problema u radu na sprovođenju odredbi Etičkog kodeksa, Republički odbor im je preneo svoja iskustva i saznanja koja se odnose na metodologiju formiranja spiskova funkcionera u njihovoj opštini, načina pokretanja postupka, izricanja mera zbog nepoštovanja odredbi Etičkog kodeksa i drugo. Takođe, Republički odbor je na zahtev radnih tela za primenu Etičkog kodeksa dao određeni broj mišljenja o primeni odredbi Zakona o sprečavanju sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija koje su inkorporirane u odredbe Etičkog kodeksa. Najveći broj pitanja odnosio se na tumačenje odredbi o nespojivosti funkcija, prenošenja upravljačkih prava ali i na tumačenja drugih odredbi koje nisu dovoljno jasne i određene. Nadamo da će ovakva radna tela biti osnovana u svim opštinama i da će na taj način Republički odbor imati mrežu saradnika koji će zajednički doprinositi demokratizaciji zemlje i efikasnijoj upravi.

Gordana Stevanović
Sekretarka Republičkog odbora
za rešavanje o sukobu interesa

- Razmena informacija i iskustava relevantnih za adekvatnu i efikasnu primenu Zakona i Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave na nivou lokalne samouprave
- Konsultacije i stručna pomoć službe Odbora u cilju efikasne i uspešne realizacije projektnih aktivnosti SKGO na sprovođenju i poštovanju Zakona i Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave i jačanju mreže radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa
- Pružanje podrške i aktivno učestvovanje stručne službe Odbora u trening i drugim aktivnostima SKGO
- Pružanje stručne podrške i pomoći jedinicama lokalne samouprave koje su obrazovale Radna tela za praćenje primene Etičkog kodeksa funkcionera lokalne samouprave
- Pružanje tehničke i informativne pomoći Odboru od strane radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa jedinica lokalne samouprave uključenih u projekat SKGO "Jačanje Mreže radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa"
- Zajedničko angažovanje u aktivnostima vezanim za predstavljanje projekata SKGO i Odbora u javnosti
- Saradnja u formulisanju i izradi zajedničkih inicijativa i projekata od zajedničkog interesa za strane potpisnice.

Pored ostalih, potpisivanju sporazuma prisustvovali su Đorđe Staničić, Generalni sekretar Stalne konferencije, sekretarka Republičkog odbora, Gordana Stevanović, predsednici opština: Voždovac, Goran Lukačević; Savski Venac, Tomislav Đorđević; Majdanpek, Dragan Popović. Republički odbor za rešavanje o sukobu interesa aktivno podržava projekat koji SKGO sprovodi sa radnim telima za praćenje primene kodeksa ponašanja, i članovi radnih tela u 6 opština su vrlo zadovoljni ovom saradnjom i podrškom koju dobijaju od odbora.

Teorija i praksa

Radna tela se svakodnevno susreću sa raznim slučajevima na koje građani očekuju da reaguju. Kako bi adekvatno postupila, Radna tela prvo procenjuju da li su nadležna u određenom slučaju. Zatim analiziraju da li je došlo do kršenja Kodeksa i koja odredba ili odredbe su prekršene. Na kraju, potrebno je odlučiti

na koji način će radno telo reagovati. Evo nekoliko primera zamišljenih slučajeva o kojima su predstavnici Radnih tela raspravljali na obukama, a potom se i praksi sretali sa sličnim kršenjima Kodeksa.

Odnos sa drugim funkcionerima, zaposlenima i građanima, odnosi sa medijima

Predsednik opštine X održava redovne mesečne konferencije za štampu. Prilikom postavljanja pitanja od strane novinara lokalnog nezavisnog lista „Građanin“, predsednik je odmahujući rukom prokomentarisao: „Uh, baš ste glupi, a i pitanje vam je glupo! Ko se sve danas ne bavi novinarstvom...“ Na opasku rukovodioca službe za informisanje da takva reakcija nije u redu, predsednik je uzvratilo sa „Ma, čuti i ti budalo i ne lupaj!“ Da li je prekršen Kodeks i ako jeste koja odredba?

Sukob interesa

Petar Petrović je podneo žalbu opštinskom veću na rešenje opštinske uprave kojim se odbija njegov zahtev za dobijanje dozvole za izgradnju parking prostora. Zamenik predsednika opštine je rođeni brat podnosioca žalbe. Zamenik predsednika opštine je u odsustvu predsednika opštine predavao sednicom opštinskog veća na kojoj je usvojena žalba žalio. Da li je prekršen Kodeks?

Izborna kampanja

Načelnik odeljenja za društvene delatnosti Ivan Ivanović je kandidat za odbornika na predstojećim lokalnim izborima. Na jednoj od tribina, žestoko je napao opštinskog menadžera, takođe kandidata za odbornika, rečima da je lopov i probisvet i da ga treba strpati u zatvor zbog velikih pljački! Da li je prekršen Kodeks? Odgovori na ova pitanja biće predstavljeni u narednom broju Biltena.

Obuka za predstavnike Radnih tela

Beograd, 18-20. oktobar 2007. godine

U organizaciji Stalne konferencije gradova i opština, uz podršku Vestminsterske fondacije za demokratiju, u hotelu „Moskva“ u Beogradu, u periodu od 18-20. oktobra 2007. godine održan je dvodnevni seminar na temu: „KROZ PROCEDURU - Postupak, metode i tehnike rada Radnih tela i komunikacija između učesnika u postupku primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave“.

Na seminaru namenjenom predsednicima, članovima i sekretarima Radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa učestvovalo je 20 predstavnika iz svih 6 pilot opština projekta: Arilje, Mladenovac, Pirot, Plandište, Šabac i Vranje.

U pripremu i izvođenje seminara uključeni su britanski stručnjaci Džonatan Gulden i Martin Dolton, kao i domaći stručnjaci Nemanja Nenadović, Transparentnost Srbija, Gordana Stevanović, Republički odbor za

rešavanje o sukobu interesa i Dragan Vujčić, pravni savetnik na projektu. Seminaru i pratećim aktivnostima prisustvovao je i Aleks Romanjuk, predstavnik donatora – Vestminsterske Fondacije za demokratiju, koji je tokom posete obišao i Vranje, i na licu mesta video kako funkcioniše jedno od Radnih tela za praćenje primene kodeksa.

Učesnici su tokom dva dana slušali prezentacije i učestvovali u diskusijama na teme komunikacija sa podnosiocima predstavki, kako postupati sa primljenim predstavkama, kako istraživati podatke navedene u predstavkama, metode istraživanja, iskustva Republičkog odbora za rešavanje o sukobu interesa, tehnike intervjuisanja osoba koje su predmet predstave i uspostavljanje i održavanje dobre saradnje sa različitim službama u opštini.

Britanski stručnjaci izneli su vrlo pozitivna mišljenja o radu radnih tela, kao i zapažanje da bi neka od iskustava koja su naša radna tela

imala, bila vrlo korisna za tela koja se bave sličnom problematikom u Britaniji.

Sa druge strane, učesnici su u svojim evaluacijama seminara izneli da su zadovoljni izlaganjima koja su imali britanski stručnjaci, kao i da bi voleli da dobiju što je više moguće podataka i konkretnih primera sa kojima se susreću njihove britanske kolege.

Izlaganja i diskusije u kojima su učesnici razmenjivali mišljenja sa Nemanjom Nenadićem, Draganom Vujčićem i Gordanom Stevanović takođe su ocenjena kao vrlo korisna, uz napomenu da bi članovi radnih tela želeli da ovi stručnjaci budu uključeni i u naredne obuke. Na kraju drugog dana održan je i redovni mesečni sastanak Radnih tela, na kome su razmatrane aktivnosti u prethodnom periodu, naredna obuka i mesečni sastanak, potpisivanje Sporazuma o saradnji između SKGO i Republičkog odbora za rešavanje o sukobu interesa i drugo.

Poseta Savetu

za praćenje primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave u opštini Vranje

Nakon uspešno održanog seminara na temu „KROZ PROCEDURU: Postupak, metode i tehnike rada Radnih tela i komunikacija između učesnika u postupku primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave“, održanog u Beogradu od 18. do 20. oktobra 2007. godine, uz prisustvo predstavnika donatora iz Vestminsterke fondacije za demokratiju, Aleksa Romanjuka, usledila je planirana poseta jednoj od pilot opština u kojoj je ustanovljeno Radno telo za praćenje primene Etičkog kodeksa.

Uz konsultacije sa predstavnikom donatora, za posetu na terenu izabrana je opština Vranje, čiji Savet se pokazao kao jedan od najaktivnijih. Za jednodnevnu posetu, 22. oktobra, uz svesrdnu podršku domaćina sačinjen je sveobuhvatan program upoznavanja predstavnika donatora sa radom i aktivnostima Radnog tela u Vranju. Poseta je počela prijemom kod predsednika opštine, Mirosljuba Stojčića, kojem su prisustvovali predsednik Skupštine opštine, Nenad Stošić, sekretar SO, članovi Saveta, predstavnici Stalne konferencije gradova i opština i lokalni mediji. Na tom sastanku je predsednik opštine izrazio pozitivno mišljenje o radu Saveta i podržao njihove aktivnosti. Rukovodstvo opštine prenelo je svoja očekivanja, ali i pojedine brige o daljem funkcionisanju Radnog tela. Isto tako, članovi Saveta i gospodin Romanjuk izrazili su svoje nade da će u skorijoj budućnosti Opština moći da potpuno preuzme na sebe podršku radu Saveta za praćenje primene Etičkog kodeksa funkcionera lokalne samouprave, i time pruži pozitivan primer ostalim opštinama u Srbiji.

Aleks Romanjuk je izneo zaključak da su članovi Saveta iz Vranja zaista ozbiljno shvatili svoj zadatak i uhvatili se u koštac sa ponekad vrlo politički osetljivim pitanjima u svojoj opštini. Najbolja potvrda njihovog dobrog rada mogla se primetiti u činjenici da je javno mnjenje dobro poznato i pomno prati aktivnosti kojima rukovodi Savet. Samim tim kredibilitet i odgovornost ovakvog tela raste, a kao jedna od važnih posledica je i uzajamno poštovanje građana i članova radnog tela.

Nakon sastanka sa predsednikom opštine, organizovana je konferencija za štampu gde su novinari postavljali pitanja predstavniku Vestminsterke fondacije za demokratiju i članovima Saveta za praćenje primene Etičkog kodeksa. Novinare su najviše zanimali konkretni slučajevi povrede kodeksa u opštini, što je takođe bio pozitivan znak transparentnosti rada ovog tela. Zatim je vranjanski Savet ugostio delegaciju u svojim prostorijama i pokazao gde se sastaje, prima podnosiocima predstavki i obavlja razgovore

sa ljudima koji su predmet predstavki. Usledio je konstruktivan razgovor članova Saveta sa donatorom i predstavnicima SKGO, gde su obe strane obećale da će nastaviti dobru saradnju. Postavljena su neka veoma važna pitanja koja će uticati na rad Radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa u budućnosti, kao što su dolazak izbora na lokalnom nivou, dalje finansiranje i način odabira Radnih tela, kao i mnoga druga.

Ivan Božović

Kako je počelo

Prva faza projekta

Stalna konferencija gradova i opština je, u saradnji sa Vestminster fondacijom za demokratiju iz Velike Britanije, oktobra 2005. godine započela saradnju na projektu Uspostavljanje opštinskih saveta za praćenje primene etičkog kodeksa ponašanja lokalnih funkcionera u 10 pilot opština.

Cilj projekta je bio da se u okviru pilot opština obrazuju radna tela koja će pratiti sprovođenje primene odredbi etičkog kodeksa koji se odnosi na sva imenovana lica lokalne samouprave. Jedan od osnovnih ciljeva bio je i da se podigne nivo svesti građana o postojanju etičkog kodeksa koji obavezuju lokalne funkcionere da svoj posao obavljaju na odgovoran i profesionalan način.

Pravni tim SKGO je napravio i model odluke o formiranju radnih tela skupština opština koji je ponuđen pilot opštinama na usvajanje. Glavne aktivnosti tokom faze uspostavljanja radnih tela bile su:

- Obrazovanje radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa u pilot opštinama
- Uspostavljanje sistema za prikupljanje i razmatranje predstavi građana
- Organizacija treninga i seminara za članove radnih tela u cilju pružanja stručne podrške i saveta
- Medijska promocija radnih tela u pilot opštinama (organizacija pres konferencija i javnih tribina, gostovanja na lokalnim televizijama i radio stanicama...)

Tokom 2006. godine, formirana su radna tela za praćenje primene Etičkog kodeksa u opštinama: Zrenjanin, Šabac, Leskovac, Pirot i Vranje, dok su u projekat uključene i sledeće dve opštine gde su ova radna tela formirana samoinicijativno - Mladenovac i Arilje.

Održana su tri treninga za članove radnih tela početkom i polovinom jula 2006. godine. Početkom 2007. godine objavljena su tri priručnika za radna tela za praćenje primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave, i to: Javnost rada, Postupak rada i Sukob interesa (www.skgo.org).

Na internet prezentaciji Stalne konferencije gradova i opština dostupan je i spisak svih 148 opština koje su do sada usvojile Etički kodeks ponašanja funkcionera lokalne samouprave, a saradnja sa Vestminster-skom fondacijom nastavljena je i tokom 2007. godine kroz drugu fazu projekta gde je naglasak stavljen na praćenje primene Kodeksa i jačanje kapaciteta već osnovanih Radnih tela u opštinama.

RADNA TELA ZA PRAĆENJE PRIMENE KODEKSA

ARILJE

Savet za praćenje primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera

✉ Svetog Ahilija 53, 31230 Arilje
☎ 031 893 725

Vladan Nedeljkić, predsednik Saveta
Vladan Petrović, zamenik predsednika Saveta
Članovi: Svetolik Savović, dr Gordana Popović,
Vuk Damnjanović
Gorica Kosić, sekretarka Saveta

ŠABAC

Savet za praćenje primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera

✉ Gospodar Jevremova 6, 15000 Šabac
☎ 015 346 800

Petar Jakšić, predsednik Saveta
Miodrag Kostić, zamenik predsednika Saveta
Jasna Tomić, sekretarka Saveta
Članovi: Radoslav Has, Snežana Stojanović,
Sonja Bokun-Dinić, Zoran Čupić, Branislav Stanković

PLANDIŠTE

Odbor za praćenje primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera

✉ Vojvode Putnika 38, 26360 Plandište
☎ 013 861 033, fax: 013 861 134

Goran Čavić, predsednik Odbora
Mihalj Mikša, zamenik predsednika Odbora
Članovi: Milenko Germanac, Dragan Bulajić
Dragoslav Avramović, sekretar Odbora

MLADENOVAC

Savet za praćenje Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave u Srbiji

✉ Janka Katića 6, 11400 Mladenovac
☎ 011 8231 566

Dragana Lukač, predsednica Saveta
Članovi: Predrag Čokić, dr Dragana Nedić,
Živodrag Stanojević, Tihomir Tomićević
Aleksandra Matejić, sekretarka Saveta

PIROT

Odbor za praćenje primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera

✉ Srpskih Vladara 137, 18300 Pirot
☎ 010 320 182, fax: 010 313 901

Lidija Zlatanović-Džunić, zamenica predsednika Odbora
Saša Jovanović, sekretar Odbora
Članovi: Ivana Mitić, Nenad Kostić, Jovan Golubović,
Jovica Đurić, Vladica Mladenović, Radoslav Pejčić,
Nataša Ristić

VРАНJE

Savet za praćenje primene Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave

✉ 29. Novembra 16-11/1, 17500 Vranje
☎ 017 412 920, fax: 017 422 050

Božidar Ilić, predsednik Saveta
Toma Vlajinac, zamenik predsednika Saveta
Članovi: Žika Nedeljkić, Novica Cvetković, Nela Cvetković, dr Slavica Sotirović, dr Sunčica Stojković,
Marina Stojanović, stručna saradnica Saveta
Dragoslav Cincović, sekretar Saveta